

Департаменту агропромислового розвитку Чернігівської облдержадміністрації знаходиться 61 об'єкт тваринництва. Діють більше 30 доїльних залів, з яких 6 введено в експлуатацію в 2013 році. Щорічно в доїльних залах отримується 31 тис. тонн молока екстра класу.

Отже, на разі залишаються не до кінця визначеним шляхи досягнення бажаної мети, а саме: підвищення економічної ефективності виробництва високоякісного молока для забезпечення внутрішніх потреб та гідної конкуренції на внутрішньому ринку, адже дрібнотоварне виробництво не спроможне забезпечити високу ефективність та належну якість сировини. Головним завданням в молочному скотарстві регіону є розробка та впровадження необхідних заходів для збільшення обсягів виробництва молока і зниження його собівартості є підвищення продуктивності дійного стада. Звичайно молочне скотарство Чернігівської області не може так швидко відновити високотоварне виробництво, оскільки для цього необхідні значні кошти для капітальних вкладень, термін окупності яких може затягнутись на 7-9 років. Для прикладу, орієнтована потреба в коштах для будівництва молочнотоварного комплексу становить 92,8 млн. грн, або 77,3 тис. грн. на одне скотомісце. Але будемо вірити, що спільними зусиллями влади, працюючого народу та кваліфікованих спеціалістів ми зможемо відновити молочне скотарство Чернігівщини, перетворити її в прибуткову, високооснащену галузь з передовими технологіями в племінній справі.

ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ РИЗИКУ АГРОПІДПРИЄМСТВ

***Бірченко Н.О., асистент,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

Сучасному стану економіки України властивий підвищений ступінь ризику в діяльності суб'єктів господарювання. Ризик значно підсилюється через дію таких специфічних факторів як глибока соціально-економічна криза, нестабільність економічного, соціального розвитку, нерівність темпів інфляції, використання застарілих технологій, низька культура менеджменту і маркетингу.

Це викликає необхідність розробки ефективного механізму управління ризиком на підприємстві. Виключити ризик в діяльності

підприємства не можливо навіть при умові найбільш ефективних планів і оптимальних рішень. Досягти зниження рівня ризику можна за рахунок зменшення ймовірності настання несприятливої ситуації або зменшення розміру можливих збитків. Для цього здійснюються попереджувальні заходи організаційного та технічного характеру. В рослинництві до таких заходів відносять: спорудження систем зрошення і осушення; протрусення насіння; створення запасу виробничих потужностей на випадок скорочення строків виконання робіт у зв'язку з несприятливими погодними умовами.

Окремим інструментом зниження ризику можна вважати диверсифікацію. Диверсифікація не знижує ризик, притаманний окремій галузі діяльності, а знижує ризики підприємства в цілому за рахунок поєднання видів діяльності, які разом мають нижчий рівень ризику, ніж кожна окрема галузь.

Передача ризику не зменшує ймовірності настання несприятливої події чи розміру можливих збитків, а перекладає зобов'язання на відшкодування збитків на інший суб'єкт господарської діяльності. Передаючи ризик, підприємство передає і частину прибутку від здійснення певного виду діяльності. Передача ризику здійснюється шляхом страхування та строкових біржових угод. До строкових угод, з допомогою яких передають ризик, відносять форвардні угоди, ф'ючерсні угоди та опціони. Форвардні угоди дозволяють перекласти ціновий ризик з продавця товару на покупця, гарантують збут товару за раніше встановленою ціною і в цілому сприяють підвищенню фінансової стійкості продавця. Практично, форвардна угода є угодою на поставку товару з визначеною датою в майбутньому з фіксацією ціни на момент укладання угоди. Оскільки ризик пов'язаний не лише із можливими збитками, а може бути і джерелом прибутку, то під час передачі ризику продавець у форвардній угоді віддає і можливість отримати покупцю прибуток від зростання цін вище, ніж в угоді.

Ф'ючерсні угоди є удосконаленою і стандартизованою формою форвардних угод, які здійснюються на біржі. Укладання і здійснення ф'ючерсних угод регулюється національним законодавством та правилами конкретної біржі. Відмінністю ф'ючерсних угод від форвардних є те, що вони укладаються по переліку товарів, якими здійснюються біржова торгівля, і є більш уніфікованими щодо строків, якості товару, партії товару. Інформація про ф'ючерсні угоди обов'язково публікується, що сприяє стабілізації цін на товар. Ф'ючерсні угоди збільшують кредитоспроможність підприємства.

З точки зору передачі ризику при реалізації сільськогосподарської продукції ефективним є використання опціону на продаж, який дає право, але не обов'язок, продати ф'ючерсний контракт по відповідній ціні протягом строку дії такого опціону. При цьому власник (покупець) опціону може не продавати ф'ючерсний контракт, якщо це йому не вигідно, його ризик обмежується лише виплаченою премією. Порівняно з ф'ючерсними угодами опціон дозволяє продавцю продукції отримати додатковий прибуток, якщо ціна спот на момент закінчення строку опціону буде вищою, ніж в угоді.

Використання біржових угод для зниження кон'юнктурного (ринкового) ризику не доступне для дрібних сільськогосподарських підприємств, які не можуть самостійно сформувавши партію товару, необхідну для участі в біржових торгах.

Збереження ризику доцільне за умови, що рівень ризику має прийнятний для підприємства рівень. При цьому, на нашу думку, можливі наступні варіанти прийняття рішень: без фінансування ; самострахування; створення резервів і запасів.

Збереження ризику без фінансування означає, що не вживаються заходи по зниженню рівня ризику і, відповідно, не несуться витрати. Таке рішення приймається у випадках, коли можливі збитки невеликі за розміром, і витрати на їх зменшення не будуть окуповуватися.

У випадках, коли рівень ризику не високий і не доцільно здійснювати передачу ризику, підприємства створюють власні страхові фонди, які повинні мати високоліквідну форму. Звичайно, вилучені з обороту кошти зменшують прибуток підприємства, але таке зменшення може бути меншим, ніж витрати на передачу ризику. І ще одна перевага самострахування над страхуванням – це швидке надходження коштів для покриття збитків. Отримання коштів від страхової компанії може бути відтягнуте на досить великий проміжок часу.

Створення на підприємстві запасів і резервів у матеріальній формі дозволяє підприємствам оперативніше подолати, а іноді попередити вплив несприятливої ситуації. На аграрних підприємствах традиційно створюють страхові резерви насіння, посадкового матеріалу, кормів. Потрібно відмітити, що ці резерви протягом року мають не однаковий розмір і створюються для подолання несприятливих умов у певному сезоні. В умовах інфляції створення резервів і запасів дозволяло нівелювати зростання цін на матеріально-

технічні ресурси і запобігти вимиванню оборотних коштів з підприємства. Також це дозволяло нівелювати сезонне зростання цін на паливо-мастильні матеріали, що мало місце в Україні в період посівної кампанії та збору урожаю.

Досягти зниження рівня ризику можна за рахунок зменшення ймовірності настання несприятливої ситуації або зменшення розміру можливих збитків. Для цього здійснюються попереджувальні заходи організаційного та технічного характеру. Шляхами зниження ризику, на нашу думку, можна вважати диверсифікацію, страхування, укладання біржових угод, створення на підприємстві запасів та резервів.

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ

Галій В.Г., студентка*,

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Одним з основних економічних аспектів гарантії державної незалежності є продовольча безпека. У її досягненні і підтримці велику роль відіграє агропромислове виробництво, яке є найважливішим сектором економіки країни взагалі.

Становлення України на шлях ринкових відносин докорінно змінює мету і завдання сільськогосподарського виробництва. Якщо в умовах планової економіки основною метою виробництва було виконання плану, то у ринковій — одержання максимального прибутку. Основою стає пріоритет споживачів і кон'юнктура ринку. Тому виробництво продукції орієнтується на ринок: на задоволення потреб споживачів та одержання максимального прибутку.

Збільшення обсягів виробництва і підвищення конкурентоспроможності зерна — одне з головних завдань, що стоїть перед агропромисловим виробництвом України на сучасному етапі. Серед основних шляхів щодо збільшення врожайності зернових культур є впровадження інноваційних технологій, які дозволяють найбільш повно реалізувати генетичний потенціал рослин, а також ефективний менеджмент зі сторони керівників підприємств.

---

* Науковий керівник — Зайка С.О., ст. викладач